

Mwongozo wa Utafsiri wa huduma za Kibinadamu & Utamaduni

TRANSLATORS
WITHOUT BORDERS

SHUKURANI

Mwongozo huu ume andaliwa chini ya Watafsiri bila mpaka (TWB) maneno ya uwamsho na mpango, na ushiriki wa Save the Children.

Uchapishaji huu umefadhiliwa na Union Européenne, kupitia Idara ya Ulinzi na Urathi ya Tume ya Ulaya (ECHO).

Union Européenne na inchi za wanachama wake ni moja ya wafadhili wakuu wa ulimwengu wa misaada ya kibinadamu. Kupitia idara ya Tume ya Ulinzi ya Kiraia na Kibinadamu ya Tume ya Ulaya (ECHO), EU inasaidia zaidi ya milioni 120 ya watu walio pata shida (wahasiriwa) wa mizozo na majanga kila mwaka. Pamoja na makao makuu yake huko Brussels na mtandao wa kimataifa wa ofisi za uwanja, ECHO wana toa msaada kwa walio hatarini zaidi kwa misingi ya mahitaji ya kibinadamu, bila ubaguzi wa rangi, kabila, dini, jinsia, umri, utaifa au ushirika wa kisiasa.

Maoni yaliyoonyeshwa kwenye waraka huu hayastaili kuchukuliwa, katika njia yoyote, kuonyesha maoni kamili ya Jumuiya ya Ulaya. Tume ya Ulaya haina jukumu la matumizi yoyote ambayo yanaweza kufanywa kwa habari ambayo ina.

Lyi muongozo ilitafsiriwa na kutiwa mu ma lugha za jamhuri ya kidemokrasia ya Congo na ni mu izi lugha; Kifaransa, Lingala, Swahili ya Congo na Kinande, kupitia msaada ya kipesa kutoka kwa UNICEF, ya msaada wa kipesa ya watoto ya nations unies na fondation ya familia ya Paul G. Allen. Maoni yaliyoonyeshwa katika iyi utangazaji haipashwe chukuliwa hata mu njia moja kama maoni kubwa ya UNICEF, ya serekali ya ungereza ao ya fondation ya familia ya Paul G. Allen. UNICEF, serekali ya ungereza ao fondation ya familia ya Paul G. Allen habiko basimamizi ba matumishi yoyote yenyi inaweza tumikishiwa yenyi iko ndani.

Protection civile
et aide humanitaire
de l'Union européenne

KUHUSU MUONGOZO HUU

Mwongozo huu ume tengenezwa na Watafsiri bila Mipaka (TWB) kusaidia wasimamizi wa uwanja wa kibinadamu, wakalimani na wapatanishi wa kitamaduni katika maingiliano yao na majukumu yao ya kila siku.

Watafsiri bila Mipaka ni shirika lisilo la kiserikali ambalo lina utaalam katika lugha. Tunasaidiwa mashirika zisio za serkali (NGO) na mashirika ya misaada katika kazi zao za msingi kwa kuwapa kazi ya msingi: lugha, yaliyomo, na tafsiri. Tunatawaliwa na kusudi letu la kuongeza ufikiaji wa habari muhimu katika lugha za kawaida. Mnamo mwaka wa 2013, TWB iliunda huduma ya utaftaji wa shida ya kwanza, Maneno ya Msaada, ambayo inajibu shida kila mwaka.

Haja ya waraka huu ilionekana kwa mara ya kwanza inchini Ugiriki katika muktadha wa kukabiliana na mzozo wa wakimbizi wa Ulaya. Ni kwa msingi wa hatua iliyochukuliwa kwa ku wasiliana na jamii inayofanya kazi kwa kikundi kutoa wakalimani, wapatanishi wa kitamaduni na watendaji wa kibinadamu na mambo ya kanuni za maadili.

Watafsiri na wapatanishi wa kitamaduni ni washirika muhimu kwa watendaji wa kibinadamu wanaojali mahitaji ya wale walioathiriwa na janga la kupokea na kushiriki habari kwa lugha yao wenyewe. Mawasiliano ina saidia na maneno yenye kujenga ukweli. Kwa kutambua sheria hizi muhimu za uingiliaji wa kibinadamu unaozingatia watu, ni muhimu kujenga ufanisi wa lugha ma ambatanisho kati ya watu wanaohitaji na wale wanaopeana misaada na huduma. Wakati wowote wahudumu wa kibinadamu hawazungumzi au kuelewa lugha ya mama ya mtu anayemtumikia, hatari ya uwongo, upotezaji wa habari muhimu au maelezo mabaya ni ya juu, uwezekano wa kusababisha mateso yasiyofaa au kupoteza maisha.

Kufanya kazi na watafsiri pamoja na wapatanishi wa kitamaduni ina saidiwa kuambanisha pengo hilo. Tunatumainia mwongozo huu utatumika kwa wataalam wa lugha wenyewe na wasimamizi wao wa kibinadamu. Ina shughulikia mada zifuatazo:

- Wakalimani na wapatanishi wa kitamaduni; majukumu muhimu, tofauti na kufanana.
- Utafsiri wa kibinadamu na upatanishi wa kitamaduni yanayo fanyika na yasiyo fanyika.
- Kufanya kazi na watafsiri na wapatanishi wa kitamaduni njia bora.
- Kanuni za kibinadamu katika mazoezi.
- Maswali yanayo ulizwa mara kwa mara.
- Rasilimali.

WATAFSIRI NA WAPATANISHI: MAJUKUMU MUHIMU, UTOFAUTI NA KUFANANA.

Mtafsiri na mpatanishi wa kitamaduni ni kazi tofauti na ujuzi tofauti. Sio watafsiri wote wataweza kutoa upatanishi wa kitamaduni, na sio wapatanishi wote wa kitamaduni ambao watakuwa na ujuzi wa kutafsiri wa kitaalam. Wakati wa kupanga kuita moja au mwingine, mtaalamu wa kibinadamu anapashwa kuwa wazi juu ya msaada gani anahitaji.

Mtafsiri

Mtafsiri ana tafsiria matamshi yaliyosemwa kutoka lugha moja (lugha ya chanzo) kuelekeya lugha nyingine (lugha inayolenga) Anaweza kuwa hapo au kutafsiri akiwa mbali, mfano kwa njia ya simu. Hii inaweza kuchukua fomu kuu tatu: utafsiri wa wakati mmoja, uliofanywa kwa jumla kutoka kwa kibanda cha kutafsiri katika mazingira ya mkutano; kutafsiri mfululizo, ambapo mzungumzaji huacha pumzi kwa mkalimani kurudisha hotuba sehemu moja kwa wakati; na utafsiri wa nchi mbili, maarufu zaidi katika shughuli za uwanja wa kibinadamu, ambapo mtafsiri anawasilisha pande zote (au zote) za mazungumzo kati ya wasemaji wa lugha tofauti, wakifanya kazi ndani na nje ya zao kuu Lugha.

Mpatanishi wa Kitamaduni

Mpatanishi wa kitamaduni ni mtu anayeweza uelewa wa pamoja kati ya mtu au kikundi cha watu, idadi ya wahamaji/ wakimbizi kwa mfano, na mlezi, daktari kwa mfano, kwa kutafsiri, kwa kuzingatia vipengele vya kitamaduni. Yeye anaweza kutoa ushauri kwa pande zote mbili kuhusu tabia sahihi ya kitamaduni.

WATAFSIRI NA WAPATANISHI WA KITAMADUNI: MAJUKUMU MUHIMU, UTOFAUTI NA KUFANANA

	WATAFSIRI	WAPATANISHI WA KITAMADUNI
Hoja kati ya chanzo na lugha inayolengwa	✓	Inaweza kuwa kidogo ✓ iko na umuhimu kidogo
Pitisha habari kwa usahihi iwezekanavyo, wakati unakuwa mwaminifu kwa chanzo	✓	✓
Pitisha ujumbe kuu tu	✗	✓
Tenda kama vile kilalo kati ya tamaduni	✓	✓
Toa ushauri wa kitamaduni na muktadha ikiwa na ulipoulizwa	Isipokuwa kabisa ✗ umuhimu wa kufahamu	✓
Kuungana na jamii, kukusanya habari na kulisha nyuma kwa vyama vinavyo husika	✗	Inategemeana na maelezo ya kazi
Matumizi ya glossari na rasilimali zingine	✓	✓

WATAFSIRI NA WAPATANISHI WA KITAMADUNI: UTOFAUTI NA KUFANANA- KUENDELEA

	WATAFSIRI	WAPATANISHI WA KITAMADUNI
Tafsiri kwa maandishi ya habari	✘	✘
Tafsiri habari kwa maneno	✓	✓
Kuwezesha mawasiliano kati ya pande mbili	✓	✓
Uwezo wa kitamaduni katika chanzo na kitamaduni kinacholenga	✓	✓
Toa msaada zaidi mbali ya kufikisha habari	✘	✓
Kaa bila ubaguzi na upande yoyote katika hali yoyote	✓	✓
Jadili lugha ili kulenga wauzuriaji	✓	✓
Kuwa mwangalifu na ujuwe hali ya kikundi cha lengo	✓	✓

WATAFSIRI KIBINADAMU WATAKAYO FANYA NA YENYI HAWA PASHWA KUFANYA

Mtafsiri hutafsiri mawasiliano ya maneno kati ya lugha mbili. Mtafsiri anaweza kutoa tafsiri ya mdomo kwa iliyoandikwa mfano, utafsiri wa kuona, chini ya hali ya kipekee, lakini haitoi tafsiri zilizoandikwa (hii ni kazi ya mtafsiri).

Njia mbili za ujuzi: Hakikisha una ujuzi katika lugha unazotafsiri kutoka na kuingia.

Uwezo wa kitamaduni: Kupanga ufahamu tamaduni unazo zitafsiria. Hii ni muhimu kupeleka habari kwa usahihi.

Sahihi: Fikisha habari kwa usahihi iwezekanavyo. Tuma ujumbe kati ya pande zote bila kuachwa au kuvuruga.

Kuto kuwa na upendeleo: Baki bila upande wowote wa kupendelea jinsia, dini, kabila, hali ya kijamii, nakazalika. Ikiwa wakati wowote unahisi kuwa hauwezi kufanya hivyo, unapaswa kujiondoa kutoka kwa kazi hiyo.

Usiri: Heshimu siri ya vyama na majadiliano yao wakati wote.

Matumizi ya rasilimali: Tumia rasilimali uliyopewa, pamoja na glossari na vifaa vya kumbukumbu.

Usitafute kutumia fursa ya habari iliyopatikana wakati au kama matokeo ya kazi yako.

Usikubali kazi ambazo zinahitaji maarifa au lugha au ujuzi mwingine zaidi ya uwezo wako.

Usiongezee maoni ya kibinafsi au ushauri.

Usijaribu kutumia nguvu au ushawishi juu ya wasikilizaji wako.

Usi towe inje habari iliyokusanywa wakati wa kazi zako.

Usitumie msimamo wako kupata neema kutoka kwa wateja.

Usikubali kazi wakati familia au uhusiano wa kibinafsi una onekana kutokuwa na usawa.

Usiingiliane na mtiririko wa mawasiliano kati ya vyama.

WATAFSIRI KIBINADAMU

WATAKAYO FANYA NA YENYI HAWA PASHWA KUFANYA

Mpatanishi wa kitamaduni kuwezesha kuelewa kwa pamoja kati ya mtu au kikundi cha watu (kama vile. Wahamaji/ idadi ya wakimbizi) na mlezi (mfano daktari) kwa kutoa tafsiri ya maneno ya njia mbili (kutafsiri) na kuwasaidia kushinda vizuizi vya kitamaduni.

Tafasiri yote yanayosemwa kwa usahihi na kamili. "Ninakuambia hii lakini tafazali usitafsiri" haikubaliwe.

Fasiria maneno, na mitazamo, katika kila lugha, na eleza tofauti za kitamaduni au mazoea kadiri inahitajika.

Toa msaada zaidi kando ya kufikisha habari ikiwa imeombewa. Kwa mfano, unaweza kusaidia kujaza fomu.

Jirekebishe mwenyewe ikiwa umefanya makosa na uliza ufafanuzi ikiwa iko kitu ambacho hau elewe.

Jibu kwakuonyesha kama ni lugha ya ubaguzi wa rangi au matusi na mzungumzaji na chunguza nini wanataka kusema kabla ya kuitafsiri. Ripoti tabia hii kwa msimamizi wao baadaye.

Tumia rasilimali zote zinazopatikana, kama glossari au vifaa vya kumbukumbu, kuboresha uelewa wako na maarifa.

Hakikisha kuwa muonekano wako unafaa na unabadilishwa kwa muktadha (heshima na upande wowote).

Usikubali kazi ambayo unajua hauwezi kuweza au haukujindaa.

Usikamate kazi yakufanya ikiwa kuna hatari ya upendeleo au ikiwa kuna mizozo ya riba, (kwa mfano mtu wa familia au rafiki wa karibu anahusika).

Usirudilie yale uliyosikia kwa marafiki, jamaa, au mtu mwingine yeyote.

Usitumie msimamo wako kutumia nguvu au shinikizo juu ya mzungumzaji au msikilizaji yeyote.

Usitumie msimamo wako kupata neema, pamoja na kifedha, kutoka kwa msemaji wowote au msikilizaji.

Usitoe maoni juu ya kile unachotafsiri au kujibu swali kwa niaba ya mmoja wa wasemaji.

Usionyeshe hisia zako au kuelezea maoni yako. Ni muhimu kubaki bila upande wowote.

Usifanye mazungumzo tofauti na msemaji mmoja bila kuwatafsiri wengine.

FANYA KAZI NA WATAFSIRI & WAPATASHI WA KITAMADUNI NDANI YA NJIA YA KIBINADAMU - ZOEZI NZURI -

Mtafsiri na mpatanishi wa kitamaduni ni kazi tofauti na seti tofauti za ufundi. Sio watafsiri wote wana tweza kutoa upatanishi wa Utamaduni, na sio wapatanishi wote wa kitamaduni watakuwa na ujuzi wa kitaalam waku tafsiri.

Jukumu la utunzaji na maandalizi ya kutosha: maswala ya muhimu kushughulikia kabla ya kuanza kufanya kazi na mtafsiri/mpatanishi utamaduni.

Watafsiri/ Wapatanishi wa Kitamaduni wanaweza kujiweka katika hatari ya kukufanyia kazi. Ikiwa una jukumu la kuhusika au hapana, uwa linde.

Fahamu kuwa ikiwa kuna shida kisaikolojia ngumu kushughulikia kwa tafsiri/wapatanishiwa Utamaduni wako labda ifanye pia. Uliza kama anataka masada, na ana utoa kama ina wezekana.

Ujue kuwa utafsiri unahitaji umakini, ambao ni ngumu kudumisha katika mazingira yasiyotambulika au hatari. Watafsiri/ wapatanishi wa Utamaduni watahitaji mapumziko ya mara kwa mara ili kuhakikisha kuwa wanaweza kubaki umakini.

Hakikisha kwamba mtafsiri/ mpatanishi wa Utamaduni anaelewa na kufuata kanuni za shirika lako na kanuni za kibinadamu.

Toa kwa watafsiri/ wapatanishi wa utamaduni wako faraja na vifaa. Kuwa na ufahamu wa mahitaji na wasiwasi wao.

Hakikisha kuwa mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni ana maelezo ya wazi ya kazi na umfahamishe kwa usahihi juu ya kikao mbele.

Patia mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni nyaraka muhimu za usuli (istilahi, glossari, nakazalika) kabla ya wakati.

Weka mawasiliano wazi na uchunguzi : mazoea bora wakati na baada ya kikao na mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni.

Sikiliza kwa kuketi/ nafasi ili kila mtu aone wazi kwamba mazungumzo iko na wewe, sio na mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni.

Utafsiri na upatanishi wa kitamaduni huchukua muda. Panga muda wa ziada kwa mikutano yote ili kuruhusu habari kurudiwa.

Ongea moja kwa moja na washiriki wa kikao (sio kwa mtafsiri/ mpatanishi wa kitamaduni): endelea kutazama na macho. Ruhusu mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni kumaliza kutafsiri kabla ya kuongea.

Ongea polepole, wazi na kwa ku pumzisha maneno. Ongea msemwa moja au mbili kwa wakati moja.

Punguza matumizi yako ya kusema maneno magumu, maneno ya kiufundi na muhtasari. Fafanua maneno au wazo kwa ombi la mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni.

Fahamu tofauti za utamaduni. Uliza mpatanishi wa kitamaduni ufafanuzi juu ya tofauti za kitamaduni ikiwa inahitajika. Watafsiri wanaweza kuwa hawana uwezo wa kutoa maelezo kama hii.

Una jukumu la kuhakikisha una elewa kati ya pande zote. Ikiwa una waza kuna kutokuelewana, angalia mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni.

Uliza tafsiri kamili ya mazungumzo ya upande.

Usiruhusu mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni kujibu maswali kwa niaba ya washiriki. Uliza ikiwa tafsiri ni refu au fupi kuliko ilivyotarajiwa.

Zingatiana na mtafsiri/ mpatanishi wa utamaduni kwamwisho shughulikia maswala au wasiwasi na utowe maoni juu ya jinsi unaweza kufanya kazi vizuri na watafsiri/ wa patanishi wa utamaduni.

KANUNI ZA KIBINADAMU KATIKA MAZOEZI

Utaratibu wa Maadili ya Shirika la Msalaba Mwekundu na Harakati Nyekundu na NGOs (MASHIRIKA) katika Msaada wa Maafa ulio tengenezwa na kukubaliwa na mashirika nane kubwa ya kukabiliana na maafa(janga) mnamo 1994.

Kanuni ya Ma malekezo, kama vile ya kitaalam zaidi, ni ya kujitolea. Kuna kanuni kumi, ambazo watendaji wote wa kibinadamu wanapaswa kufuata katika kazi yao ya kukabiliana na shida au maafa. Kanuni kujiendesha pekee. TWB ina saini na inafuata kanuni za Maadili.

- 1 Umuhimu wakibinadamu una kuja mbele.
- 2 Misaada inapewa bila kujali kabila, imani au utaifa wa wapokeaji na bila ubaguzi mbaya wa aina yoyote. Vipaumbele vya misaada vina hesabiwa kwa misingi yama hitaji pekee.
- 3 Misaada haitatumika kuendelesha maoni fulani ya kisiasa au kidini.
- 4 Tutajitahidi kutofanya kama vyombo vya serikali ya kigeni inatumiya.
- 5 Tutaheshimu utamaduni na mila.
- 6 Tutajikaza kujenga jibu kwa maafa kwa uwezo eneo hilo.
- 7 Njia zitapatikana za kuwashirikisha wanufaika wa mpango katika usimamizi wa misaada.
- 8 Msaada unapaswa kujitahidi kupunguza udhaifu wa janga na kujibu mahitaji.
- 9 Tunawajibika kwa wale wote ambao tunatafuta kuwasaidia na wale ambao tunakubali rasilimali.
- 10 Katika habari zetu, utangazaji na shughuli za matangazo, tutatambua waathiriwa wa janga kama watu wenye heshima, sio vitu vya kutokuwa na matumaini.

Kwa kanuni kamili ya Maadili tazama: <http://www.ifrc.org/Docs/idrl/I259EN.pdf>

RASILIMALI

Mwongozo wa shamba la migogoro wa raiya Red T Watafsiri/ Wakalimishaji na Watumiaji wa Huduma - 2012

Jalada mbili linaelezea haki na majukumu ya (T/ Is) na pia watumiaji wa huduma zao. Maana ya muktadha wote wa migogoro, pamoja na (T/Is) Ina ajiriwa na jeshi. Inapatikana katika lugha 17.

<https://red-t.org/our-work/safety-guidelines/>

Mkutano wa Monash juu ya utafsiri wa kibinadamu - Aprili 2016

<https://vimeopro.com/monasharts/humanitarian-interpreting>

Kufanya kazi na watafsiri wa video

<https://www.youtube.com/watch?t=1&v=pVm27HLLiiQ>

Video za mafunzo ya utafsiri- ya Clarity Interpreting

Sehemu ya 1 (jinsi ya kukaa; kungea na mtu wa kwanza; kamwe usiongeze, ondoa au ubadilishe; ushughulikia mazungumzo ya upande)

<https://www.youtube.com/watch?v=3wg-qZjMhU4>

Sehemu ya 2 (kufafanua, kudhibiti kikao, sauti, usajili na mtindo)

https://www.youtube.com/watch?v=9e_nIDJV-Lk&feature=relmfu

Misingi ya Maadili ya Kutafsiri na Kufasiri - Shule za Umma za Juu - 2008

Kujifunza dakika 30 juu ya kanuni muhimu za kutafsiri. Isiyu ambatana ma muktadha wa kibinadamu

<http://www.speakyourlanguages.com/courses/selfstudy3/index.htm>

Stadi za kimsingi za kutafsiri - Shule za Umma za Juu - 2008

kujisomea dakika 30 kwa wa tafsiri wa novice. Inaweza kusaidia sana kwa wapatanishi wa kitamaduni au mafunzo ya lugha mbili. Isiyu ambatana na muktadha wa kibinadamu.

<http://www.speakyourlanguages.com/courses/selfstudy1/index.htm>

Kutafsiri kwa UNHCR katika muktadha wa wakimbizi - moduli ya kujifundisha 3

<http://www.unhcr.org/4d947e2c9.pdf>

Fursa za mafunzo

InZone - Utafsiri wa Kibinadamu wa CAS - tarehe ya mwisho ya ombi Septemba 2017

<https://www.unige.ch/formcont/cours/cas-hi>